

Vänersborgs kommun

Vägledning för att stärka barnets rättigheter i Vänersborgs kommun

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
SYFTE	1
BARNKONVENTIONENS GRUNDPRINCIPER OCH BARNSYN	1
BARNKONSEKVENSANALYS/PRÖVNING AV BARNETS BÄSTA	2
DELAKTIGHET	3
GENOMFÖRANDE	4
BARNRÄTTSTEAM	4
KUNSKAP, ANALYS, UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	5

Dokumenttyp Vägledning	Dokumentnamn Vägledning för att stärka barnets rättigheter i Vänersborgs kommun	Antagen 2021-05-25	Antagen av Kommundirektör	
Dokumentägare Kommunstyrelseförvaltningen	Dokumentansvarig Kommundirektör	Reviderad Skriv ÅÅÅÅ-MM-DD och ev. § X.	Giltighet 2021-2023	
Dokumentinformation Vägledning för kommunens verksamheter i arbetet med barnets rättigheter.		Diarienummer KS 2021/413		
Ämnesområde Barnkonventionen, Barnets rättigheter		Intranät ☒	Hemsida ☒	
Andra styrande dokument som omnämns Barnkonventionen, Sveriges rikets lag				

Inledning

Barns rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna. Dessa är universella, gäller lika för alla. De mänskliga rättigheterna har fastställts genom olika internationella överenskommelser och finns uttryckta i en rad olika konventioner, bland annat:

- FN:s kärnkonventioner om mänskliga rättigheter
- Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen)
- EU-stadgan

Även om de mänskliga rättigheterna är universella och gäller lika för alla så har det utvecklats ett antal instrument för att skydda individer med särskilda skyddsbehov. Till dessa instrument hör barnkonventionen, som är en av FN:s kärnkonventioner. Barnkonventionen har varit gällande i Sverige sedan år 1990, genom en folkrättslig skyldighet att tolka vår egen lagstiftning i enlighet med internationella åtaganden. Sedan den 1 januari 2020 har barnkonventionen ställning som vanlig svensk lag. Detta innebär ett förtydligande att rättstillämpare på alla nivåer inom offentlig verksamhet ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser som rör barn. Rättstillämpare ska också tolka svenska bestämmelser i förhållande till barnkonventionen.

För att lyckas med uppdraget att implementera barnkonventionen och stärka barnets rättigheter har Vänersborgs kommun antagit denna handlingsplan.

Syfte

Barnkonventionen är en lagstiftning. Denna vägledning syftar till att skapa förutsättningar för att bedriva ett strategiskt och långsiktigt barnrättsarbete.

Vägledningen ska underlätta arbetet med förvaltningarnas handlingsplaner i syfte att stärka barnets rättigheter på kort och lång sikt samt förbättra barn och ungas levnadsvillkor i praktiken utifrån barnkonventionen.

Barnkonventionens grundprinciper och barnsyn

Det finns fyra artiklar som utgör grundprinciperna i barnkonventionen och som tillsammans utgör grunden i barnkonventionens barnsyn; artikel 2, artikel 3, artikel 6 och artikel 12. Artiklarna ska användas tillsammans men har också en självständig betydelse. Barnsynen ska vara utgångspunkt i beslut och åtgärder som kan röra enskilda barn eller grupper av barn. Grundprinciperna är även vägledande för hur de övriga rättigheterna ska tolkas.

Artikel 2

Alla barn är lika mycket värda och har rätt till alla rättigheter. Inget barn får diskrimineras.

Artikel 3

När vuxna fattar beslut eller genomför åtgärder som påverkar barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 6

Alla barn har rätt till sitt liv, överlevnad och utveckling.

Artikel 12

Alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt och vuxna ska lyssna och beakta deras åsikter.

Barnkonsekvensanalys/prövning av barnets bästa

Artikel 3 i barnkonventionen slår fast att vid alla åtgärder och beslut som rör barn ska vad som bedöms vara barnets bästa beaktas i första hand. När olika intressen vägs mot varandra ska barnets bästa väga tungt men inte ensamt vara utslagsgivande. När ett enskilt barn eller en grupp barn kommer att påverkas av ett beslut måste beslutsprocessen innehålla en konsekvensanalys. Ett sätt att göra detta är att göra en Barnkonsekvensanalys.

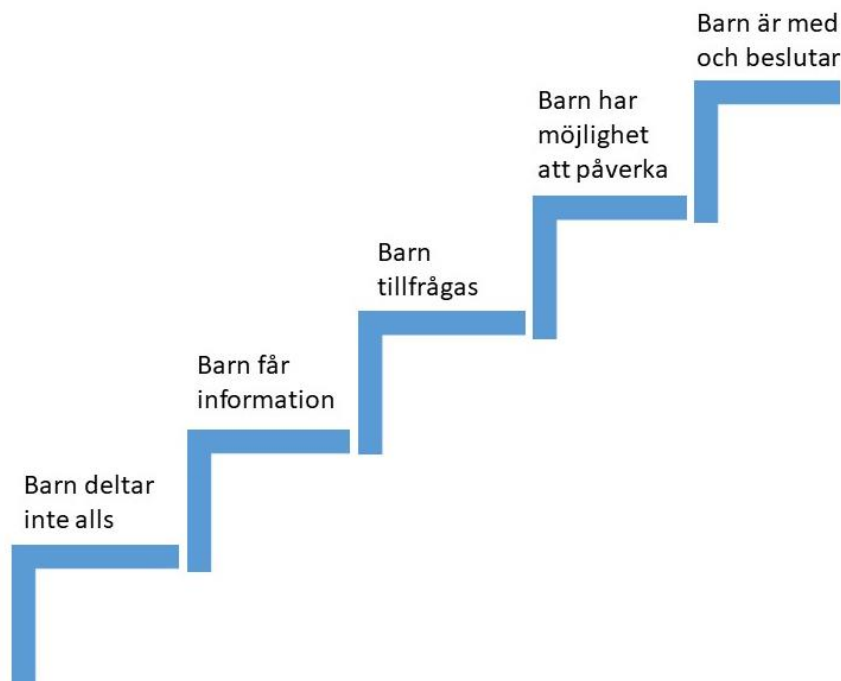
En barnkonsekvensanalys görs när vi behöver utreda vad som är bäst för barnet eller barnen i en viss fråga. I den här typen av utredningar ska barn och unga få möjlighet att uttrycka sina åsikter. Hänsyn tas sedan till barnens och de ungas åsikter innan beslut fattas. En barnkonsekvensanalys kan gälla grupper av barn men kan också gälla ett enskilt barns situation.

Mallar för barnkonsekvensanalys och prövning av barnets bästa finns på kommunens intranät.

Delaktighet

Det finns olika nivåer av delaktighet som visas i figur 1 Delaktighetstrappan nedan. Ämnet eller frågan avgör vilket "trappsteg" som är lämpligt.

1. *Barn deltar inte alls*: Det är viktigt att förklara varför inte barn deltar i frågan.
2. *Barn får information*: För att kunna bli delaktig behövs information, vilket innebär att förse barn med lättillgänglig, balanserad och objektiv information och hjälpa till med förståelse av problemet, alternativ, möjligheter och/eller lösningar.
3. *Barn tillfrågas*: Innebär att barns respons/återkoppling på analyser, förslag, alternativ, till exempel möjlighet till att ta ställning till vilket alternativ som är mest lämpligt att genomföra. Det kan också handla om att ta emot och behandla barns synpunkter, förfrågningar och klagomål. Barn ges möjlighet att i olika former möta andra för att föra dialog om olika frågor som rör samhällets utveckling. Utgångspunkten är att alla ska få möjlighet att föra fram sin åsikt och argumentera för sin syn på frågan.
4. *Barn har möjlighet att påverka*: Barn ges möjlighet att vara delaktiga under en längre period utifrån ett övergripande tema, ämne och i denna process få inflytande från identifiering av behov, utveckling av alternativ, val av förslag/lösningar fram till förslag till genomförande som bildar underlag till politiska beslut.
5. *Barn är med och beslutar*: Barn är delaktiga i de beslut som ska tas utifrån det underlag som arbetats fram.

Figur 1 Delaktighetstrappan.

Genomförande

Kommunövergripande nivå

1. Barnrättsperspektivet ska genomsyra hela kommunens arbete

För att skapa förutsättningar för att bedriva ett strategiskt och långsiktigt barnrättsarbete krävs det kommunikation, information och samverkan. Varje förvaltning erbjuds därför en representant i Barnrättsteamet. Barnrättsteamets uppdrag är att samverka inom kommunen för att effektivisera arbetet med att implementera arbetet med barnkonventionen.

Förvaltningsnivå

2. Samtliga förvaltningar ska utifrån sina förutsättningar utarbeta arbetssätt för att bedriva ett strategiskt och långsiktigt barnrättsarbete

Samtliga förvaltningar ska inom sina områden analysera hur verksamheten påverkar barns rättigheter och ta fram en egen handlingsplan kring vad som behöver prioriteras i barnrättsarbetet. Liksom handlingsplaner inom andra områden, ska dessa speglas i styr- och ledningssystemet Stratsys. Det är viktigt att varje förvaltning identifierar de barnrättsfrågor som ska prioriteras samt driver och äger sitt eget barnrättsarbete. Genomförandet av operativa åtgärder för att förverkliga rättigheterna i barnkonventionen ska ske på förvaltningsnivå.

Förvaltningarna ska vid behov bjuda in barn och ungdomar till dialog.

Barnrättsteam

Barnrättsteamet ska vara ett forum för stöd, vägledning och lärande mellan förvaltningarna i frågor och dilemman som rör den praktiska tillämpningen av barnkonventionen. Barnrättsteamet samordnas av kommunstyrelseförvaltningen. Barnrättsteamet ska:

- effektivisera arbetet med att implementera arbetet med barnkonventionen utifrån inriktningsmål och förväntade resultat.
- arbeta fram enhetlig mall/checklista för samtliga förvaltningar
- erbjuda utbildningsinsatser
- göra årlig sammanställning och utvärdering för kommunen och tillse att arbetet dokumenteras i Stratsys
- synliggöra barnrättsarbetet

Kunskap, analys, uppföljning och utvärdering

Arbetet med barnkonventionen följs upp inom ramen för kommunens befintliga uppföljningssystem och samordnas i en årlig rapport av Barnrättsteamet.

Kunskap och statistik om barns uppväxtvillkor används som underlag för verksamhetsutveckling, prioriteringar och beslut